

Karşılaştırmalı
**Türk ve İskandinav
Mitolojisi**

Nejla ORTA

Karşılaştırmalı Türk ve İskandinav Mitolojisi

Yazar
Nejla ORTA

ISBN: 978-625-6444-33-1

1. Baskı
Mart, 2024 / Ankara

Matbaa, Satış, Yayınevi, Sertifika No: 46683

Grafiker®

Yayınları

Yayın No: 497

Web: grafikeryayin.com

Kapak, Sayfa Tasarımı,
Baskı ve Cilt

Grafiker®

Grafik-Ofset Matbaacılık Reklamcılık
Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

Oğuzlar Mahallesi

1396. Cadde No: 6/A

06520 Balgat-ANKARA

Tel : 0 312. 284 16 39 Pbx

Faks : 0 312. 284 37 27

E-mail : grafiker@grafiker.com.tr

Web : grafiker.com.tr

Kitabın hukuksal ve bilimsel sorumluluğu yazarına aittir.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	7
GİRİŞ.....	11

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK VE İSKANDİNAV KÜLTÜRÜNDE MİTSEL ANLATILAR VE DESTANLAR

1.1. Türk Destanları ve Anlatıları.....	24
1.2. İskandinav Destanları ve Anlatıları.....	30
1.3. Destanların Yapısal Benzerlikleri ve Farklılıkları.....	35

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK VE İSKANDİNAV KÜLTÜRÜNDE MİTOLOJİK DÜŞÜNCE SİSTEMİ AÇISINDAN BENZERLİK VE FARKLILIKLAR

2.1. Kozmogoni Anlayışı ve Yaratılış.....	42
2.2. Teogonik Varlıklar.....	47
2.3. Üç Dünya.....	54
2.4. Gök Cisimleri.....	58
2.5. Kıyamet (Eskatolojik Mitler) Anlayışı.....	70

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK VE İSKANDİNAV MİTOLOJİSİNDE TİPLER AÇISINDAN BENZERLİK VE FARKLILIKLAR

3.1. Bilge Tipi.....	82
3.2. Alp Tipi.....	91
3.3. Kadın Tipi.....	99

3.4. Karşı Kahraman Tipi, Düşman Tipi, Hain Tipi, Hilebaz Tipi.....	106
3.5. Yardımcı Tipler.....	113

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK VE İSKANDİNAV MİTOLOJİSİNDE KÜLTLERLE MOTİFLER AÇISINDAN BENZERLİK VE FARKLILIKLAR

4.1. Ata/lar Kültü ve Motifi.....	120
4.2. Ağaç Kültü ve Motifi.....	125
4.5. Orman Kültü ve Motifi.....	134
4.6. Su Kültü ve Motifi.....	138
4.7. Dağ Kültü ve Motifi.....	145
4.8. Demir Kültü ve Motifi.....	149
4.9. Ateş Kültü ve Motifi.....	154
4.10. Taş Kültü ve Motifi.....	158
4.11. Işık Kültü ve Motifi.....	163
4.12. Rüya Motifi.....	166
4.13. Formülistik Sayı Motifleri.....	171
4.14. Kılıç Motifi.....	177
4.15. Av Motifi.....	181

BEŞİNCİ BÖLÜM

TÜRK VE İSKANDİNAV MİTOLOJİSİNDE HAYVAN MOTİFLERİ AÇISINDAN BENZERLİK VE FARKLILIKLAR

5.1. Kurt.....	188
5.2. Geyik.....	200
5.3. Yılan.....	205
5.4. At.....	211
5.5. Ayı.....	218

5.6. Kartal.....	222
5.7. Kuzgun ve Karga.....	226
5.8. Keçi.....	229

ALTINCI BÖLÜM

TÜRK VE İSKANDİNAV MİTOLOJİSİNDE SİHİR VE BÜYÜ MOTİFLERİ AÇISINDAN BENZERLİK VE FARKLILIKLAR

6.1. Sağaltma Motifi.....	236
6.2. Ölüp-Dirilme/ Dirilme Motifi.....	240
6.3. Şekil (Don) Değişirme.....	245
6.4. Fal /Gelecektek Haber Alma.....	250
6.5. Büyü.....	255
6.6. Sihirli ve Güçlü Nesnelere.....	260
6.7. Kutsal Yerler.....	265
SONUÇ	271
KAYNAKÇA	279

ÖN SÖZ

Geçmiş bizimle birlikte beraber yaşar ve günlük hayatımızı etkiler. İskandinav halkı 8. ve 12. yüzyıllar arasında Hristiyanlığı kabul etmiştir ancak eski inançları ve çok tanrılı dünya görüşleri tamamen kaybolmamıştır. Günümüzde İskandinav (Norveç) mitolojisi olarak bilinen bu mitoloji zengin bir edebiyat ve çeşitli halk geleneklerinden oluşmaktadır ve bazen Hristiyan geleneğiyle iç içe geçmiştir, hatta İskandinav halklarının çağdaş kültürünü ve kimliğini dahi hâlâ etkilemektedir. Daha geniş bir perspektiften bakıldığında Türk halklarının tarihi ile kültürü de benzer gelişmeler göstermektedir. Eski çağlarda göçebe olarak yaşayan Türkler, Asya'daki anavatanlarından yayılıp Hristiyanlık, Musevilik ve özellikle İslam gibi tek tanrılı dinleri tanıdı ve onların takipçisi oldular. Bu din değiştirmeler sırasında eski inançlarını ve inanışlarını büyük ölçüde terk ettiler ancak yine de tamamen kaybolmadılar. Destanlar, efsaneler, mitler veya halk geleneğinin unsurları bizimle birlikte yaşamaya devam etmektedir. Örneğin Yakutların Olonkho destanları gibi eski gelenekleri söz konusu halkların kültürel mirasının bir parçası olarak kabul edilmektedir.

Mitolojilerin zengin kaynak malzemelerinin incelenmesi ve analizi bize dünya hakkında nasıl ve ne düşündüğümüzü, hayatımızı ve varoluşumuzu nasıl tanımladığımızı, açıklanamaz olan olayları nasıl yorumladığımızı ve bunlar karşısında hangi düşünce biçimleriyle açıklamaları oluşturduğumuzu öğretebilir. Ayrıca bize dinî fikirler ve farklı inanç sistemlerinin gelişimi hakkında da bilgi verirler. Birbirinden bağımsız olarak gelişen mitolojilerin karşılaştırmalı analizi daha da fazlasını sunabilir. Evrensel düşünce kalıplarını ve en azından insanoglunun doğasını daha iyi anlamamıza yardımcı olur.

2020 yılında İsveç'e gelen Dr. Nejla Orta, Uppsala Üniversitesinde, Dil Bilim ve Filoloji Bölümünde Türk Dilleri Ana Bilim Dalında

da, Türkçe dersleri vermesinin yanı sıra İskandinav mitolojisinin incelenmesi için literatür taraması ve okuması yaparak önemli olan malzemeleri toplamaya başladı ve Kuzey Avrupa'daki ilgili müze ve sergi gibi yerleri ziyaret etti. Bu süre içerisinde araştırmalarının sonucu olarak bu kitapta İskandinav mitolojisi ile Türk halklarının heterojen mitolojilerinin ilk sistematik karşılaştırmasını ve analizini sunmaktadır. Yazar, iki mitolojinin kurucu fikirlerini, inançlarını ve motiflerini sınıflandırıyor ve sistematik olarak karşılaştırıyor. Yazarın analizi, insanoglunun düşünce dünyasının, kavrayışının ve sonuçlara varışının evrensel kalıpları olarak tanımlanabilecek ve anlaşılabilir çok sayıda benzerliği ortaya koyuyor. Kitap, mitolojilerin mahrem ayrıntılarına dair pek çok içgörü sağlarken aynı zamanda gelecekteki araştırmalar için de bir kapı aralıyor. Alanın uzmanları, Nejla Orta'nın analizinde yeni araştırma soruları ve fikirleri üretebilecek çeşitli gözlemler bulacaktır.

8
Kitabın bilim dünyasına katkısının yanı sıra eser, açık ve anlaşılır bir dille yazıldığı için bu disiplinde eğitim almamış birileri tarafından bile okunabilecek niteliktedir. Okuyucular eski mitolojiler, bunların yapısı ve özellikleri hakkında net bir resim elde edeceklerdir. Kitapta sunulan zengin bilgi, mitolojilerden kaynaklanan eski mitleri, destanları ve masalları okurken son derece faydalı olabilir.

Nejla Orta'nın kitabını eski mitlere ve efsanelere ilgi duyan, bunların altında yatan sistemlerin analitik bir resmini elde etmek ve kim olduğumuzu nereden geldiğimizi daha iyi anlamak isteyenlere tavsiye ederim.

Prof. Dr. László Károly

İsveç, 2024

KAYNAKÇA

- Abdurrezzak, A. O. (2018). *Türk Destanlarından Kalevala Destanına: Karşılaştırmalı Bir Mitoloji Araştırması*. Ankara: Karakum Yayınları.
- Acaloğlu, A. (2005). Türk Destan Geleneğinin Tarihî Kökenlerine Dair. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, (4), 144-157.
- Aça, M. (2000). Türk Destancılık Geleneğine Bütüncül Yaklaşabilme ve Alp Kavramı Üzerine Bazı Yeni Yaklaşım Denemeleri, *Millî Folklor*, 6(48), 5-17.
- Aça, M. (2002). Şamanlığa Geçişteki Ölüp Dirilme Ritüelinden Türk Destanlarındaki Ölüp Dirilmeye. *Millî Folklor*, 7(54), 75-86.
- Aktaş, E. (2016). *Hakas Türkleri Destan Kahramanları Üzerine Bir Araştırma*. Konya: Kömen Yayınları.
- Akyüz, Ç. (2010). Manas Destanı'nda Alp Kadın Tipi. *Mukaddime*, 1(1), 169-180.
- Alkır, Y. (2021). *Anadolu Türklerinde Ölüm: Defin ve Yas Törenleri* (ed. Özlem Güzel). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Altuğ, T. (2001). *Dile Gelen Felsefe*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Altun, I. (2008). *Kocaeli Suadiye/Çepni Halk Kültürü*. İstanbul: Doğu Kütüphanesi.
- Arat, R. R. (çev.) (2006). *Yusuf Has Hacib - Kutadgu Bilig*. İstanbul: Kabalıcı Yayınevi.
- Armutak, A. (2002). Doğu ve Batı Mitolojilerinde Hayvan Motifi I. *İstanbul Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi Dergisi*, 28(2), 411-427.
- Armutak, A. (2004). Doğu ve Batı Mitolojilerinde Hayvan Motifi II. *İstanbul Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi Dergisi*, 30(2), 143-157.
- Aygün, E. (2015). Türk ve İskandinav Destanlarında Öldükten Sonra Dirilenler (ed. Metin Özarslan). *II. Uluslararası Genç Halkbilimciler Sempozyumu Bildirileri* (s. 36-48). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Türk Halkbilimi Bölümü Yayınları.

- Bachelard, G. (2006). *Su ve Düşler* (çev. Olcay Kunal). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Bakhtin, M. M. (1981). *The Dialogic Imagination* (ed. Michael Holquist) (Eng. trans. Carly Emerson ve Michael Holquist). Texas: University of Texas Press.
- Barrett, J. H. (2012). İskoçya'da Kuzeliler (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 519-539). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Bars, M. E. (2014a). Alp Tipi Kavramı Çerçevesinde Manas. *Tarih Okulu Dergisi*, (7), 345-357.
- Bars, M. E. (2014b). Türk Kahramanlık Destanlarında Kadın Tipleri. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 2(2), 122-140.
- Baştürk, E. (2019). Deli Dumrul Mitosu Bağlamında Türk-İslam Özneliğinin Psiko-Mitolojik Çözümlemesi. *Bilgi – Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, (89), 29-54.
- Bayat, F. (2003). *Korkut Ata Mitolojiden Gerçeğe Dede Korkut*. Ankara: Karam Yayınları.
- Bayat, F. (2006). *Ana Hatlarıyla Türk Şamanlığı*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Bayat, F. (2007). *Türk Mitolojik Sistemi*, C. 2. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Bayat, F. (2010). *Mitolojiye Giriş*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Bayat, F. (2017). *Türk Mitolojik Sistemi/Ontolojik ve Epistemolojik Bağlamda Türk Mitolojisi-1*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Bayram, B. (2010). *Çuvaş Türklerinin Kahramanlık Anlatmaları (Alplar)*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Bell, C. (1992). *Ritual Theory, Ritual Practice*. New York: Oxford University Press.
- Boratav, P. N. (1969). *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Boratav, P. N. (2012). *Türk Mitolojisi: Oğuzların-Anadolu, Azerbaycan ve Türkmenistan Türklerinin Mitolojisi* (çev. Recep Özbay). Ankara: BilgeSu Yayıncılık.
- Bozkurt, F. (1995). *Türklerin Dini*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Brink, S. & Price, N. S. (eds.). (2008). *The Viking World*. London: Routledge.

- Brink, S. (2012). Ülkeye İsim Vermek (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 81-93). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Bultman, R. (2006). Yeni Ahit ve Mitoloji: Yeni Ahit'in Mesajındaki Mitolojik Unsurlar ve Onların Yeniden Yorumlanması Problemi (çev. Cengiz Batuk). *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 6(1-4), 327-328.
- Callmer, J. (2012). Viking Çağında İskandinavya ve Kıta Avrupası (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 556-573). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Campell, J. (1995). *İlkel Mitoloji: Tanrının Maskeleri* (çev. Kudret Emiroğlu). Ankara: İmge Kitabevi.
- Campbell, J. (2010). *Kahramanın Sonsuz Yolculuğu* (çev. Sabri Gürses). İstanbul: Kabalıcı Yayınları.
- Campbell, J. (2017). *Batı Mitolojisi- Tanrının Maskeleri* (çev. Kudret Emiroğlu). Ankara: İmge Kitabevi.
- Cassirer, E. (2016). *Sembolik Formlar Felsefesi II*. Ankara: Hece Yayınları.
- Chadwick, N. K. & Zhirmunsky, V. (2010). *Oral Epics of Central Asia*. Cambridge University Press.
- Christensen, T. (2012). Lerje ve Roskilde (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 155-160). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Clauson, G. (1964). Turks and Wolves. *Studia Orientalia Electronica*, Volume 28.
- Cluck, N. A. (1980). Reflections in the Interdisciplinary Approach to the Humanities. *Liberal Education*, 66(1), 67-77.
- Crossley-Holland, K. (2018). *İskandinav Mitolojisi* (çev. Simge Kaytan). İstanbul: Say Yayınları.
- Çağatay, S. (1977). Altay Türklerinde Kıyamet Anlayışı. *Türkoloji Dergisi*, 7(1), 1-12.
- Çıblak, N. (2013). Tarsus Kültürünün Tanıtımında Şahmeran Efsanelerinin Önemi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 185-196.
- Çıplak, M. N. (2003). *İçel Tarihi (Tarihî-Turistik Zenginlikleriyle)*. Mersin: Selim Ofset Matbaacılık.

- Çobanoğlu, Ö. (2001). *Türk Dünyası Edebiyat Tarihi*, C. 1. Ankara: AKM Yayınları.
- Çobanoğlu, Ö. (2002). *Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Çobanoğlu, Ö. (2007). *Türk Dünyası Epik Destan Geleneği*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Çoruhlu, Y. (2002). *Türk Mitolojisinin Ana Hatları*. İstanbul: Kabalıcı Yayınları.
- Dağ, Ü. (2021). Türk ve İskandinav Mitolojisinde Ağaç Sembolizmi. *Millî Folklor*, (33)132, 63-74.
- Daly, K. N. & Rengel, M. (2004). *Norse Mythology A to Z*. New York: Facts on File.
- Davletov, T. B. (2006). *Huban Arıç-Hakas Türklerinin Kadın Yiğitlik Destanı*. Ankara: Türksoy Yayınları.
- Dilek, İ. (2002). *Altay Destanları I*. Ankara: TDK Yayınları.
- Dilek, İ. (2007). *Altay Destanları II*. Ankara: TDK Yayınları.
- Drompp, M. R. (2011). The Lone Wolf in Inner Asia. *Journal of the American Oriental Society*, Volume 131, 515-526.
- Duman, M. (2012). Türk Atasözlerinde "Ölüm". *Prof. Dr. Fikret Türkmen Armağanı* (s. 97-108). İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Duman, M. (2019). *Türk Halk Anlatılarında Olumsuz Tipler -Mit, Destan, Halk Hikâyesi-*. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
- Dundes, A. (2007). Antropolog ve Folklorlarda Karşılaştırmalı Metot (çev. Seval Kasımoğlu ve Ferya Çalış). *Millî Folklor*, 19(73), 81-95.
- Duymaz, A. (2008). Türk Folklorunda Dış Ruh Tasarımı. *Bilig*, (45), 1-22.
- Edgren, T. (2012). Finlandiya'da Viking Çağı (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 595-612). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Eliade, M. (1991). *Kutsal ve Dindışı* (çev. Mehmet Ali Kılıçbay). Ankara: Gece Yayınları.
- Eliade, M. (1994). *Ebedi Dönüş Mitosu* (çev. Ümit Altuğ). Ankara: İmge Yayınları.
- Eliade, M. (1999). *Şamanizm* (çev. İsmet Birkan). Ankara: İmge Yayınları.

- Eliade, M. (2001). *Mitlerin Özellikleri* (çev. Sema Rifat). İstanbul: Om Yayınları.
- Eliade, M. (2003). *Demirciler ve Simyacılar* (çev. Mehmet Emin Özcan). İstanbul: Kabalıcı Yayınları.
- Ellis, H. R. (1968). *The Road to Hell*. NY: Greenwood.
- Ercilasun, A. B. (2004). *Başlangıcından Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Erdi, S. ve Yurtsever, S. T. (çev.) (2005). *Kâşgarlı Mahmud - Dîvânü Lugâti't-Türk*. İstanbul: Kabalıcı Yayınları.
- Ergun, M. (haz.) (1997). *Türk Dünyası Efsanelerinde Değişme Motifi*, C. I. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Ergun, M. (2006). *Şor Kahramanlık Destanları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ergun, M. (2013). *Yakut Destan Geleneği ve Er Sogotoh*. Ankara: TDK Yayınları.
- Ergun, M. ve Aça, M. (2004). *Tuva Destanı I*. Ankara: TDK Yayınları.
- Ergun, M. ve Aça, M. (2005). *Tuva Destanı II*. Ankara: TDK Yayınları.
- Ergun, M. ve İbrahimov, G. (2000). *Başkurt Halk Destanları*. Ankara: Türksoy Yayınları.
- Ergun, P. (2004). *Türk Kültüründe Ağaç Kültü*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Ergun, P. (2010). Türk Kültüründe Ruhlar ve Orman Kültü. *Millî Folklor*, 22(87), 113-121.
- Ergun, P. (2019). *Sibiryâ Türklerinin Destanlarında İyeler*. Konya: Kömen Yayınları
- Esin, E. (1976). Ötüken Yıış. *Atsız Armağanı*. İstanbul.
- Esin, E. (2006). *Türklerde Maddi Kültürün Oluşumu*. İstanbul: Kabalıcı Yayınları.
- Faulkes, A. (2012). Snorri Sturluson: Hayatı ve Eserleri (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası*. (s. 392-396). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Freud, S. (1971). *Totem ve Tabu* (çev. Niyazi Berkes). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Fromm, E. (1997). *Rüyalar, Masallar, Mitoslar* (çev. Aydın Arıtan ve Kaan H. Ökten). İstanbul: Arıtan Yayınevi.

- Gaiman, N. (2018). *İskandinav Mitolojisi* (çev. Alican Saygı Ortanca). İstanbul: İthaki Yayınları.
- Gardin, N., Olorenshaw, R., Gardin, J., ve Klein, O. (2014). *Larousse Semboller Sözlüğü* (ed. Ömer Faruk Harman ve İ. Taşpınar) (çev. Beyza Akşit). İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları.
- Genç, R. (1997). Türk İnanışları ile Millî Geleneklerinde Renkler ve Sarı-Kırmızı-Yeşil. *Erdem*, 9(27), 1075-1110.
- Golden, P. B. (1992). *An Introduction to the History of the Turkic Peoples. Ethnogenesis and State-Formation in Medieval and Early Modern Eurasia and the Middle East*. Wiesbaden: Otto Harrassowitz.
- Golden, P. B. (2012). *Türk Halkları Tarihine Giriş -Orta Çağ ve Erken Yeni Çağ'da Avrasya ve Ortadoğu'da Etnik Yapı ve Devlet Oluşumu* (çev. Osman Karatay). İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Gökyay, O. Ş. (1973). *Dedem Korkut'un Kitabı*. İstanbul: Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı Kültür Yayınları.
- Green, W. C. (Trans.) (1893). *The Story of Egil Skallagrimsson*. London.
- 284
Gronbeck, K. (1959). The Steppe Region in World History. *Acta Orientalia*, XXIII, 43-56.
- Gräslund, A. (2012). Eski Kuzey Dininin Maddi Kültürü (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 312-321). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Gräslund, A. (2012). Hristiyanlaşmanın Maddi Kültürü (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 709-805). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Guerber, H. A. (2009). *An Encyclopedia of Norse Mythology – Myths of the Norsemen from the Eddas and Sagas* (ed. James Hampton Belton). E-book: Produced by the Online Distributed Proofreading Team at <http://www.pgdp.net/>
- Gunnell, T. (2005). Eddic Poetry (ed. Rory McTurk). in *A Companion to Old Norse-Icelandic Literature and Culture* (pp. 82-100).. UK: John Wiley ve Sons.
- Gümüş, Ş. (2021). Türk Kültüründe Sihir/Büyü ve Fal: Türk Destanlarından Örneklerle. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, (50), 1-20.
- Günay, Ü. ve Güngör, H. (2015). *Başlangıçlarından Günümüze Türklerin Dini Tarihi*. Ankara: Berikan Yayınları.

- Güzel, A. ve Torun, A. (2005). *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Hainsworth, J. B. (1991). *The idea of Epic*. USA: University of California Press.
- Hall, R. (2012). York (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 481-486). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Hançerlioğlu, O. (1975). *İnanç Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hedeager, L. (2008). Scandinavia Before the Viking Age (eds. Stefan Brink & Neil Price). *The Viking World* (pp. 11-22). New York: Routledge.
- Hedeager, L. (2012). Viking Çağı Öncesinde İskandinavya (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 23-37). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Hisamitdinova, F. (2020). Başkurt Mitolojisinde Halk Hekimleri. *Gazi Türkiyat*, (27), 1-13.
- Hocaoğlu Alagöz, K. ve Baysal Yurdakul N. (2023). Eskatoloji Mitlerinden Kıyametnâmelere Geleneksel Türk Dünya Görüşünde Kıyamet Olgusu: Dâsitân-ı Mahşer-nâme Örneği. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (11), 563-586.
- Hultgård, A. (2012). Vikinglerin Dini (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 266-274). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Indick, W. (2007). *Senaryo Yazarları İçin Psikoloji* (çev. Yeliz Taştan ve Ertan Yılmaz). İstanbul: +1 Yayınları.
- İbrayev, Ş. (1999). Şaman Korkut. *Uluslararası Dede Korkut Bilgi Şöleni* (s. 215-219). Ankara: AKM Başkanlığı Yayınları.
- İnan, A. (1958). Türk Destan ve Masallarında “Kırklar” Motifi. *Türk Dili Dergisi*, 77, 222-224.
- İnan, A. (1976). *Eski Türk Dini*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- İnan, A. (1986). *Tarihte ve Bugün Şamanizm: Materyaller ve Araştırmalar*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- İnan, A. (1998). *Makaleler ve İncelemeler I*. Ankara: TTK Yayınları.
- İnayet, A. ve Öger, A. (2009). Uygur Türklerinin Mitolojik, Dinî ve Tarihî Kadın Kahramanları Üzerine. *Turkish Studies*, 4(3), 1183-1198.

- Jacobs, H. H. (1989). *Interdisciplinary Curriculum: Design and Implementation*. Alexandria: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Jesch, J. (2012). Viking Çağında Şiir (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 366-375). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Jung, C. G. (2005). *Dört Aketip* (çev. Zehra Aksu Yılmaz). İstanbul: Metis Yayınları.
- Kafesoğlu, İ. (2004). *Türk Millî Kültürü*. İstanbul: Ötüken yayınları.
- Kalafat, Y. (2004). *Altaylardan Anadoluya Kamizm-Şamanizm*. İstanbul: Yeditepe Yayınevi.
- Kalafat, Y. (2012). *Türk Mitolojisinde Kurt*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Kaplan, M. (1985). *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar 3 (Tip Tahlilleri)*, C. III. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Kaplan, M. (2004). *Türk Destanı'nda Alp Tipi. Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar 1*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Karadavut, Z. (2010). Kırgız Masallarında Mitolojik Unsurlar. *Millî Folklor*, 22(85), 71-80.
- Karadavut, Z. ve Yeşildal, Ü. Y. (2007). Anadolu-Türk Folklorunda Geyik. *Millî Folklor*, 19(76), 102-112.
- Karakaş, R. (2013). Şiir Efsane ve Halk İnanışlarında Yılan Miti. *Folklor/Edebiyat*, 19(73), 49-62.
- Karakurt, D. (2012). *Türk Mitoloji Ansiklopedisi Açıklamalı-Resimli Türk Söylence Sözlüğü*. (e-kitap)
- Karatay, O. (2010). Dnyeper Nehrinin Türkçe Adı ve İzahı Gereken 2500 Yıl. *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*, (26), 17-26.
- Karatay, O. ve Emre, A. (2012). Alplar ve Elfler: Türk ve İskandinav Dünyalarında Kahramanlık Olgusu. *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*, (33), 1-12.
- Katanov, N. F. (1963). *Hakasskiy Folklor*. Abakan.
- Kayalı Orta, N. (2019). *Kahramanın Sinemadaki Yolculuğu*. Ankara: Karakum Yayınları.
- Kline, S. J. (1995). *Conceptual Foundations for Multidisciplinary Thinking*. Stanford: Stanford University Pres.
- Kolat, B. (2021). *Türk Botlarının Destanlarında Kurt*. Doktora Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.

- Korkmaz, R. (1998). Dede Korkut Hikâyelerindeki Su Kültünün Mitik Yorumu. *Türk Kültürü*, (418), 91-98.
- Köprülü, F. (1997). *Alp. İslam Ansiklopedisi*, C. 1. Eskişehir: MEB Devlet Kitapları.
- Köprülü, F. (1999). *Edebiyat Araştırmaları*. Ankara: TTK Basımevi.
- Köprülü, F. (2016). *Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Krag, C. (2012). Norveç'in Kurulması (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 806-814). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Krohn, J. ve Krohn, K. (2004). *Halk Bilimi Yöntemi* (çev. Günsel İçöz) (yay. haz. Fikret Türkmen). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Küçük, M. A. (2020). Orta Asya'dan Anadolu'ya Türk Geleneğinde "Don Değiştirme". *Bilig -Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, (94), 97-122.
- Küçükbasmacı, G. (2017). Türk Mitolojisinde Yılan. *Türk Mitolojisine Giriş* (ed. Fatma Ahsen Turan ve Meral Ozan). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Larsson, A. (2012). Viking Çağı Tekstil Ürünleri (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 227-232). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Leeming, A. D. (2017). *A'dan Z'ye Dünya Mitolojisi* (çev. Nurdan Soysal). İstanbul: Say Yayınları.
- Lévi-Strauss, C. (1983). *Din ve Büyü* (çev. Ahmet Güngören). İstanbul: Yol Yayınları.
- Lévi-Strauss, C. (2012). *Yapısal Antropoloji* (çev. Adnan Kahiloğulları) Ankara: İmge Kitabevi.
- Lévi -Strauss, C. (2013). *Mit ve Anlam* (çev. Gökhan Yavuz Demir). İstanbul: İthaki Yayınları.
- Lincoln, B. (1986). *Myth, Cosmos and Society*. London: Harvard University Press.
- Lindkvist, T. (2012). İsveç'in Doğuşu (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası*. (s. 834-842). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Lindow, J. (2002). *Norse Mythology: A Guide to Gods, Heroes, Rituals, and Beliefs*. UK: Oxford University Press.

- Lord, A. (2000). *The Singer Of Tales*. England: Harvard University Press.
- Lönnroth, L. (2012). İzlanda Sagaları (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 381-393). İstanbul: Alfa Yayınları.
- MacCulloch, J. A. (1930). *Eddic Mythology*. Vol. II. Boston.
- Magnúsdóttir, A. G. (2012). Kadınlar ve Cinsel Hayat (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 60-70). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Malinowski, B. (1990). *Büyü, Bilim ve Din* (çev. Saadet Özkal). İstanbul: Kabalıcı Yayınları.
- McTurk, R. (ed.) (2005). *A Companion to Old Norse-Icelandic Literature and Culture*. UK: John Wiley ve Sons.
- Mikkelsen, E. (2012). Vikingler ve İslam (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 685-693). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Naskali, E. G. (1999). *Altay Destanı-Maaday Kara*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Ocak, A. Y. (2002). *Alevî ve Bektaşî İnançlarının İslam Öncesi Temelleri*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Oğuz, M. Ö. (1999). Lord Raglan'ın Geleneksel Kahraman Kalıbı ve Basat. *Millî Folklor*, 11(41), 2-8.
- Ong, W. J. (1982). *Orality and Literacy The Technologizing Of The Word*. London and New York: Methuen.
- Ong, W. J. (2012). *Sözlü ve Yazılı Kültür - Sözüün Teknolojileşmesi*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Ólason, V. (2005). Family Sagas (ed. Rory McTurk). *A Companion to Old Norse-Icelandic Literature and Culture* (pp. 101-108). UK: John Wiley ve Sons.
- Ögel, B. (2002). *Türk Mitolojisi II*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Ögel, B. (2003). *Türk Mitolojisi I*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Önal, M. N. (2009). Kutsalın Türk Kültüründeki İzleri: Tanrısal Simgecilik. *Millî Folklor*, 21(84), 57-72.
- Örnek, S. V. (1995). *100 Soruda İlkelerde Din, Büyü, Sanat, Efsane*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.

- Özarslan, M. (1998). Oğuz Kağan Destanı'nda Tarihi, Dini, Beşerî ve Tabiatüstü Unsurlar (ed. Metin Özarslan ve Özkul Çobanoğlu). *Dursun Yıldırım Armağanı* (s. 424-438). Ankara: TDV Basımevi.
- Özkan, F. (1997). *Altın Arığ Destanı*. Ankara: Biliş Yayınları.
- Özkan, V. (2018). *Türk Kültüründe Bozkurtun Yeri ve Önemi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Öztürk, A. (1980). *Çağları İçinde Türk Destanları*. İstanbul: Emek Matbaası.
- Paaajenen, T. (2013). Viking ve Kelt Mitolojisi. *Mitoloji* (s. 224-279). İstanbul: Ntv Yayınları.
- Page, R. I. (2009). *İskandinav Mitleri* (çev. İsmail Yılmaz). Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Parladır, H. S. (2006). Mit Simgeliği ve Mitin Yapısal Çözümlemesi. *Folklor/Edebiyat Dergisi*, 12(48), 1-19.
- Pedersen, A. (2012). Viking Silahları (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 256-265). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Price, N. (2012a). Eski Kuzey İnancında Büyücülük ve Kutup Bölgesi Gelenekleri (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 306-311). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Price, N. (2012b). Ölenler ve Ölüler: Viking Çağında Ölümle İlgili Davranış Biçimleri (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 322-342). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Price, N. S. (2019). *The Viking Way: Magic and Mind in Late Iron Age Scandinavia*. UK: Oxbow Books.
- Raudvere, C. (2012). Viking Çağında Halk Dini (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 295-305). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Richards, J. D. (2012). İngiltere'de Viking Yerleşimi (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 467-476). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Richardson, J. T. (1993). Definitions of Cult: From Sociological-Technical to Popular-Negative. *Review of Religious Research*, 34(4), 348-356.
- Rosenberg, D. (2003). *Dünya Mitolojisi* (çev. Korey Akten vd.). Ankara: İmge Kitapevi.

- Ross, M. C. (2012). Eski Kuzey Mitolojisinde Yaratılış (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 290-294). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Roux, J-P. (1994). *Türklerin ve Moğolların Eski Dini* (çev. Aykut Kazancıgil). İstanbul: İşaret Yayınları.
- Roux, J. P. (2004). *Türklerin Tarihi*. İstanbul: Kabalıcı Yayınları.
- Roux, J-P. (2005). *Orta Asya'da Kutsal Bitkiler ve Hayvanlar*. İstanbul: Kabalıcı Yayınları.
- Roux, J-P. (2011). *Eski Türk Mitolojisi* (çev. Musa Yaşar Sağlam). Ankara: Bilgesu Yayıncılık.
- Sagalayev, A. M. (2017). *Ural-Altay Mitolojisinde Arketipler ve Semboller* (çev. Ali Toraman). İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları.
- Sakaoğlu, S. ve Duymaz, A. (2002). *İslamiyet Öncesi Türk Destanları*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Saydam, M. B. (2011). *Deli Dumrul'un Bilinci Türk-İslam Ruhu Üzerine Bir Kültür Psikolojisi Denemesi*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Schjødt, J. P. (2012). Eski Kuzey Tanrıları (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 275-279). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Sephton, J. (1880). *Eirik The Red's Saga*. Liverpool: D. Marples ve Co. Limited.
- Seyidoğlu, B. (1998). Kültürel Bir Sembol: Yılan. *Prof. Dr. Dursun Yıldırım Armağanı*, 86-92.
- Sivri, M. ve Köylü, I. (2013). Karşılaştırmalı Edebiyat ve Mitoloji İlişkisi. *HUMANITAS-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 185-208.
- Solmaz, E. ve Feratan, M. (2023). Türk Kılıç Dansları. *Folklor/Edebiyat*, 29(115), 747-766.
- Steinsland, G. (2012). Tanrılar ve Dev Kadınların Çocukları Olarak Yöneticiler: Pagan Kuzey Yöneticilerinin Mitolojisi Üzerine (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 285-289). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Stember, M. (1991). Advancing the Social Sciences through the Interdisciplinary Enterprise. *The Social Science Journal*, 28(1), 1-14.
- Stevens, A. (1999). *Jung* (çev. Ayda Çayır). İstanbul: Kaknüs Yayınları.

- Sundqvist, O. (2012). Kült Liderleri, Yöneticiler ve Din (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 280-284). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Swinburne, R. (2009). *The Existence of God*. New York: Oxford Clarendon Press.
- Swinburne, R. (2009). Substance Dualism. *Faith and Philosophy*, (5), 501-513.
- Şahin, H. İ. (2009). *Türkmenistan Sahası Destancılık Geleneği ve Türkmen Destanları*. Doktora Tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi.
- Şahin, H. İ. (2012). Türkmenistan Sahası Köroğlu Anlatmalarında Kadın Tipler. *Prof. Dr. Mine Mengi Adına Türkoloji Sempozyumu Bildirileri* (s. 563-572). Adana: Çukurova Üniversitesi.
- Tarasova, Z. (2013). The Role of Women in the Sakha Epic Olongkho "N'urgun Bootur the Swift" by Platon Oiunskii. *Sibirica*, 12(3), 28-55.
- Temur, N. (2012). *Manas Destanı'ndaki Tipler Üzerine Bir İnceleme*. Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları.
- Thorsson, Ö. (ed.) (2000). *The Sagas of Icelanders: A Selection*. London: Penguin Books.
- Timurtaş, F. K. (1965). Türk Destanları. *Türk Kültürü Dergisi*, 3(33), 577-582.
- Togan, Z. V. (1981). *Umumi Türk Tarihine Giriş*. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Togan, Z. V. (2002). *Türk Destanının Tasnifi*. Türkler Ansiklopedisi, C. 3. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Tökel, D. A. (2000). *Divan Şiirinde Mitolojik Unsurlar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Troeltsch, E. (1992). *The Social Teaching of the Christian Churches*. London: Westminster John Knox Press.
- Tulinius, T. H. (2005). Sagas of Icelandic Prehistory (fornaldarsögur) (ed. Rory McTurk). *A Companion to Old Norse-Icelandic Literature and Culture* (pp. 447-461). UK: John Wiley ve Sons.
- Türkan, K. (2012). Türk Dünyası Masallarında Su Kültü. *Millî Folklor*, 24(93), 135-148.

- Ulağlı, S. (2006). *İmgebilim "Öteki"nin Bilimine Giriş*. Ankara: Sinemis Yayınları.
- Uraz, M. (1992). *Türk Mitolojisi*. İstanbul: Mitologya Yayınları.
- Usta, M. (2023). *Destanlardaki Tiplerin Tespiti ve Tahlili (Kazak Destanları Örneğiyle)*. Çanakkale: Paradigma Akademi Yayınları.
- Warburton, N. (2000). *Felsefeye Giriş* (çev. Ahmet Cevizci). İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Wilkinson, P. (2010). *Kökenleri ve Anlamlarıyla Efsaneler ve Mitler* (çev. Emel Lakşe). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Wilson, D. M. (2012). Viking Sanatının Gelişimi (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 408-427). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Wilson, S. (2000). *The Magical Universe: Everyday Ritual and Magic in Pre-modern Europe*. London: Hambledon ve London.
- Wilson, W. A. (1973). Herder, Folklore and Romantic Nationalism. *The Journal of Popular Culture*, 6(4), 819–835.
- Wünsch W. (1937). *Heldensanger in Sudost-Europa*. Berlin.
- Yıldırım, D. (1998). *Türk Bitiği*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yıldız, N. (2010). Türk Destanlarında Kötü Huylu Devler. *Millî Folklor*, 22(87). 41-51.
- Yonar, G. (2019). *Kıyamet Mitolojileri Kurtla Kıyamete Kalmak*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Yüksel, H. A. (1980). Türk Folklorunda 7 Sayısı. *Erciyes: Aylık Sanat ve Fikir Dergisi*, (29), 18-22.
- Zachrisson, I. (2008). The Sámi and Their Interaction with the Nordic Peoples (eds. Stefan Brink & Neil Price). *The Viking World* (pp. 32-39). New York: Routledge.
- Zachrisson, I. (2012). Samiler ve Kuzey Halklarıyla Etkileşimleri (ed. Stefan Brink ve Neil Price) (çev. Ebru Kılıç). *Viking Dünyası* (s. 50-59). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Ziya Gökalp (2005). *Türk Töresi*. İstanbul: Toker Yayınları.
- Zupancic, A. (2011). *Neden Psikanaliz? Üç Müdahale* (çev. Barış Engin Aksoy). İstanbul: Metis Yayınları.